

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 06 Ekim 2021
Sayı : 2649

Türkiye Büyük Millet Meclisi -
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanlığı
Tarih: 06/10/2021 13:39
Sayı: E-120.10-
0889579

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Yıllardır tüm bilimsel veri ve uyarıların dikkate alınmaması nedeniyle denizlerimizde yaşanan müsilaj felaketi gibi sebep olduğu çevresel tahribatın göz ardı edilmesi ve artan kuraklığın da etkisiyle HES yani hidroelektrik santraller tarımsal sulamaya bir tehdit haline gelmiştir. Çok yakın bir gelecekte tarımsal üretimimiz tehlikeli bir azalış gösterebilir ve gıda yokluğu ile karşı karşıya kalabiliriz. Bu nedenle kuraklıkla birlikte artan su ihtiyacımız ve su varlığımız ile HES'lerin tarımsal sulamada yarattığı ve yaratacağı tüm olumsuzluklar göz önünde bulundurularak hızla gerekli tedbirlerin alınması ve tarımsal üretimin azalmasına ve gıda yokluğuna sebep olacak tüm koşulların ortadan kaldırılmasına yönelik yapılacak çalışmaların belirlenmesi için Anayasa'nın 98 inci Meclis İktüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz. 18.06.2021

TeL. Göl
Tevmin Dincel
ANKARA MV

Necdi GÜNDOĞDU
Kırıkkaleli Milletvekili

Aydın ÖZER
Antalya Milletvekili

Ukayen
Turdik AYAN
İzmirli

Atilla SERTEL
İzmir MV.

Alper Antman
Meisim

Canan TASCAR
ANKARA MV.

Musta Özkan
Bursa MV.

Kadim Durmaz
Tokat MV.

Teksin Carkhan
Kocaeli MV.

Hüseyin Yıldız
Aydın MV.

TACETTİN BAYIR
İZMİR MV.

At Seher
İstanbul MV.

Perkan Toprak

Hasan

Ömer

Ali

2649 Sayılı Meclis Araştırma Önergesinin İmza Çizelgesi

GEREKÇE

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının resmi internet sitesinde, hidrolik enerjiyle ilgili olarak **bağlayıcı resmi bir belge niteliği taşımadığına vurgu yapılan** şu bilgilendirme bulunmaktadır: *“Hidroelektrik santraller; çevreye uyumlu, temiz, yenilenebilir, yüksek verimli, yakıt gideri olmayan, uzun ömürlü, işletme gideri çok düşük, dışa bağımlı olmayan yerli bir kaynaktır. Ülkemizin yenilenebilir enerji potansiyeli içinde en önemli yeri tutan hidrolik kaynaklarımızın teorik hidroelektrik potansiyeli 433 milyar kWh olup teknik olarak değerlendirilebilir potansiyel 216 milyar kWh ve ekonomik hidroelektrik enerji potansiyel ise 160 milyar kWh/yıl'dır. 2018 yılında hidroelektrik kaynaklı 59,9 milyar kWh elektrik üretilmiştir. 2019 Ağustos sonu itibarıyla hidrolik kaynaklı elektrik üretimi 68.452 GWh değerine ulaşmıştır. 2018 yılsonu itibarıyla, işletmede bulunan 28.291 MW'lık kurulu güce sahip 653 adet HES Türkiye toplam kurulu gücünün %31,9'una karşılık gelmektedir. 2019 Ağustos sonu itibarıyla hidroelektrik kurulu gücü 28.437 MW değerine ulaşmıştır.”*

Yine **bağlayıcı resmi bir belge niteliği taşımadığına vurgu yapılan** bir başka bilgilendirmeye göre, *“2018'de elektrik üretimimizin, %37,3'ü kömürden, %29,8'i doğal gaz, %19,8'i hidrolik enerji, %6,6'sı rüzgâr, %2,6'sı güneş, %2,5'i jeotermal enerji ve %1,4'ü diğer kaynaklardan elde edilmiştir. 2019 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla dağılımı; yüzde 31,4'ü hidrolik enerji, yüzde 28,6'sı doğal gaz, yüzde 22,4'ü kömür, yüzde 8,1'i rüzgâr, yüzde 6,2'si güneş, yüzde 1,6'sı jeotermal ve yüzde 1,7'si ise diğer kaynaklar şeklindedir. Ülkemizde elektrik enerjisi üretim santrali sayısı, 2019 yılı Eylül ayı sonu itibarıyla 8.069'a (lisanssız santraller dahil) yükselmiştir. Mevcut santrallerin 669 adedi hidroelektrik, 68 adedi kömür, 262 adedi rüzgâr, 52 adedi jeotermal, 330 adedi doğal gaz, 6.435 adedi güneş, 253 adedi ise diğer kaynaklı santrallerdir”* denilmektedir.

Enerjiden sorumlu olan bakanlığın enerjiyle ilgili bilgilendirmelerin resmi belge niteliği taşımadığına dair dikkat çekici uyarısı ayrı bir tartışma konusu olup, resmi bir kurum olması nedeniyle bakanlığın yayınladığı verilerin resmi veriler olduğu düşüncesinden hareketle görülmektedir ki; hidrolik enerji üretimi artmakta diğer bir deyişle ‘çevre dostu’ diye bilinen HES sayısı çoğalmaktadır. Bunun en önemli sebebi ucuz maliyetle en çok enerjiyi elde edebilme hırsıdır.

Öte yandan ömrü sadece 50 yıl olan HES'lerin çevreye uyumlu olduğu ifadesinin doğru olmadığı yaşanan örneklerle görülmüştür. Örneğin Rize Senoz Vadisi, Ordu Melet deresi ve Alakır vadisi HES'ler nedeniyle bugün artık yeşilini kaybetmiş, kuraklaşmış, ekosistem ve habitatındaki zarar telafisi zor hale gelmiştir.

HES'lerin akarsulardaki ‘boşa akan’ suların enerjiye dönüştürerek ‘insanlığa’ fayda sağladığı, kuruldukları alanlara yeni istihdam olanakları yarattığı, atık oluşturmadığı için çevreyi kirletmediği, yüksek verim sağlayan, yenilenebilir, temiz yapılar olduğu, uzun ömürlü olup düşük maliyetli yatırımların karşılığının kısa vadede geri alındığı söylemleri HES'lerin yararları başlığı altında toplanmaktadır.

Bununla birlikte HES'ler genellikle inşa edilecekleri alanlarda istenmemektedir. İnşa sürecinde üzerine yapılacağı derenin kanallarla başka yöne akıtılması çevre ormanların su kaynağını kaybetmesine yol açmaktadır. Ayrıca derelere can suyu bırakılmadığı durumlarda deredeki canlıların da ölümüne neden olmaktadır. HES'lerin inşa edildiği bölgelerde erozyon ve sel oluşumunda artış gözlenirken bazı hastalıkların da artışı görülmektedir. Ayrıca HES'lerin

faaliyetleri sırasında barajlarda yüksek oranda buharlaşma meydana gelmekte bu da topraktaki tuz oranını artırarak verimliliğini azaltmaktadır.

HES'lerin toprağa yansıyan olumsuzluğu, içinde bulunduğumuz kuraklık tehdidiyle birlikte daha da tehlikeli bir boyuta gelmiştir. İklim değişikliği, yağış rejimindeki bozulma ve sıcaklık artışı ile birlikte tarımsal üretimimizde azalma olacağı uzun zamandır hem bilimsel çevreler hem de muhalefet tarafından dile getirilmekte ve önlemlerin alınması yönünde uyarılarda bulunmaktadır. TÜİK'in 27 Mayıs 2021 tarihinde yayımladığı Tarım ve Orman Bakanlığının tahminleri de göstermektedir ki, tarımsal üretimdeki azalış bir muhalif iddiadan ibaret değil, gerçektir. Bakanlığın tahminlerine göre; bu yıl tahıllar ve diğer bitkisel ürünlerin üretim miktarları bir önceki yıla göre azalacak. Örneğin buğday %7,3, mısır %1,5, arpa %6, çavdar %3,6, şeker pancarı da %8,8 oranında daha az üretilecek.

Üretimde yaşanan sorunların iklimsel olumsuzluklar nedeniyle artması ve kuraklık riskinin daha büyük ölçeklerde gerçeklik kazanması ise tüm dikkatleri ülkemizdeki su varlığına çekmiştir. NASA'nın yılbaşında yaptığı uyarı ve yayınladığı harita hatırlanacak olursa Türkiye'nin yeraltı su kaynaklarında ciddi bir azalış görülürken kuraklık tehdidi en üst seviyededir.

Bugün gelinen noktada politik ve mali olumsuzluklar ile tarımsal üretimde yaşanan sorunların artmasının yarattığı sıkıntı, su varlığındaki azalma tehdidi ile neredeyse geri planda kalmıştır. İklimsel olumsuzluğun su varlığının azalışındaki etkisine bir de HES'lerin yarattığı olumsuzluk eklenince tarımsal üretimin daha büyük bir sulama sıkıntısıyla baş başa kaldığı görülmektedir. Çankırı Kızılırmak'ta ve Antalya Dim Çayında yaptığımız incelemelerde üreticinin ekim alanlarını sulayamama tehlikesiyle karşı karşıya kaldığı gözlenmiştir. Kuraklıkla mücadele ederken su varlığının HES'lere ayrılarak gıda üretiminde kullanılmaması ihtimali üreticiyi tedirgin etmektedir.

HES'lerin yağışların azalması ve barajlardaki su debisinin düşmesi etkisiyle su varlığını enerji üretimi için ayırması demek, tarım alanlarına su verilmemesi demektir. HES'lerin enerji üretmek için kullanmak üzere su kaynaklarını hapsedmesi demek tarımsal üretimin susuz kalması, gıda yokluğu ve açlık demektir. Yıllardır tüm bilimsel veri ve uyarıların dikkate alınmaması nedeniyle denizlerimizde yaşanan müsilaj felaketi gibi sebep olduğu çevresel tahribatın göz ardı edilmesi ve artan kuraklığın da etkisiyle HES yani hidroelektrik santraller tarımsal sulamaya bir tehdit haline gelmiştir. Çok yakın bir gelecekte tarımsal üretimimiz tehlikeli bir azalış gösterebilir ve gıda yokluğu ile karşı karşıya kalabiliriz. Bu nedenle kuraklıkla birlikte artan su ihtiyacımız ve su varlığımız ile HES'lerin tarımsal sulamada yarattığı ve yaratacağı tüm olumsuzluklar göz önünde bulundurularak hızla gerekli tedbirlerin alınması ve tarımsal üretimin azalmasına ve gıda yokluğuna sebep olacak tüm koşulların ortadan kaldırılmasına yönelik yapılacak çalışmaların belirlenmesi için Anayasa'nın 98 inci Meclis İhtisarı'nın 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve talep ederiz.

